

Nova Pravda

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtek. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon šte. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočkovni račun šte. 17.177. Poštni predal šte. 74.

Slovenija, kam gre tvoja pot?

Naša prizadevanja gredo za tem, da slovenskemu narodu na njegovih domačih tleh damo pogoje za gospodarsko-socialni obstoj in mu ustvarimo vse možnosti za njegov kulturni in moralni razvoj. Osnovni pogoji za obstoj naroda v bodočnosti je razmah gospodarske ustvarjalnosti, ki ljudstvu daje zaslužek in kruh, ki je studenec, iz katerega se napajajo vse ostale njive narodovega življenja na zemlji.

Vsa prizadevanja na tem božjem in trnjevem svetu morajo konec konca biti osredotočene na eno samo misel, kako ljudstvu dati zaposlitev, ki naj mu nudi primerna sredstva za gmojne in duhovne potrebe življenja. Kajti vsak človek ima pravico biti tudi na tem svetu srečen in zadovoljen kot enakovreden in spoštovan član človeške družbe, v kateri naj ne bo gospodov in beračev, višjih in nižjih, onih, ki naj so več vredni in onih, ki so manj vredni. Enakomerna, trajna, zanesljiva in socialno urejena zaposlitev delovnih množic je prva in najvišja dolžnost državnika, ministrov in poslancev, ki so po ljudski volji ali pa usodi določeni, da vodijo pozemska pota svojih državljanov. Vse druge državljanske ali politične storitve so podrejenega ali izrednega pomena!

Problem brezposelnosti ali problem zaposlitve delovnih narodnih sil tvori v politiki vseh resnično kulturnih in demokratičnih držav najresnejšo točko razmišljanja in ustvarjanja. V kulturnem narodu nihče ne sme biti lačen, nihče prekrižanih rok in zdeha-joč ne sme gledati obupan okoli sebe. V kulturnem narodu mora priti do stvarne veljave prva socialna in moralna zahteva vsakega naroda in človeka: **pravica do dela**. Vsak človek mora imeti možnost, da bo svojo naravno in najsvetejšo pravico tudi mogel vsak čas uveljaviti, da od spoznanja pravice do dela preide k spoznanju, da pravici odgovarja tudi dolžnost do dela. V ustvarjalnem delu leži gonilna sila za telesni in duševni napredek naroda in posameznika, v stremljenju po napredku se vežbajo sposobnosti naroda in se kažejo vrline njegovih narodnih, kulturnih in moralnih posebnosti. Gospodarske dobrine sprožijo potrebo po kulturi, po slavi in moči naroda, človekova gospodarska proizvodna sila je zanesljivo jamstvo za ohranitev političnih svoboščin in demokratičnih ureditev in pridobitev. Nesposoben narod je blago na borzi političnih kupčij, skromna gospodarska eksistenca slabi človeka v njegovih moralnih krepostih, da ne zna ceniti vrednosti značajne doslednosti in vrednosti svoje- ga lastnega ponosa. Gospodarsko močan narod je vedno znal ustvariti najplemenitejše oblike za svoje življenje, bil je zvest večnim idealom demokracije in socialne pravičnosti. Tam, kjer je narod gospodarsko izkoriščen in obubošan, pa ni političnega miru in socialne zadovoljnosti, notranji nemiri in vojne dajejo zgodovini takega nesrečnega naroda svojo krvavo vsebino. Narod ni sposoben, da izpolni svo- je poslanstvo tu na zemlji, postane

predmet tujih pohlepov in suženj tu- jim koristim.

Slovenci hočemo na vsak način ime- ti značaj in naslov naroda, naslov in pogoje ponosnega naroda, ki mu je po usodi določena velika vloga na tem koščku sveta in v zgodovini jugoslo- vanske države. Mi hočemo, da ostane slovenski narod ohranjen predvsem v svoji številčni in telesni moči in mno- žini, v enaki intenziteti pa tudi v svo- jih duševnih in etičnih silah in raz- vojnih vrednostih. Slovenski narod hoče biti enakovreden v družbi kul- turnih narodov, posebno pa je naša pravica v tem, da zahtevamo enako- pravnost v okviru jugoslovanske dr- žave v etični skupnosti jugoslovan- skega naroda. Mi vemo, da moramo kot narod z vsemi kulturnimi silami in sposobnostmi svojega bistva ostati in se razvijati samo v veliki jugoslo- vanski duhovni skupnosti in gospo- darski vzajemni povezanosti. Mi smo najmanjši v jugoslovanski družabni skupnosti, ki smo tekom stoletij naj- več utrpeli na svoji naravni integri- teti in veličini, skrčeni smo v svoji politični pomembnosti, naša kulturna enotnost bo kmalu ostala samo še sen- timentalen spomin, ker življenjska re- alnost je učinkovitejša od besednih obljub o zaščiti naše kulturne skup- nosti in etične enote. Naša slovenska zemlja je križišče zelo važnih gospo- darskih cest, katere hočemo obdržati v upravi svoje narodne suverenosti. Te gospodarske ceste bi radi tudi dru- gi. Tujim kulturam, pogledom in na- zorom, uplivu gospodarske moči so naše meje na dolgi črti odprte. Slo- venci smo postali politični gospodar- ski in kulturni graničarji. Mi smo raz- vrščeni ob važnih mejah, da branimo politično, gospodarsko in kulturno ju- goslovanstvo. Ali se svoje zgodovinske vloge sami zavedamo? Ali nam važ- nost naše vloge priznajo drugi?

Da Slovenci v teh nevarnih in usod- no važnih strelskih postojanskah uspešno vzdržimo je treba, da smo v prvi vrsti gospodarsko močni; drugo nič manj važno pa je, da smo duhovno enotni, po dušah in srcih med seboj tesno in nerazdružno povezani, med seboj bratje v dejanjih in besedah.

Toda glejmo: naša gospodarska moč peša, zgradba naše gospodarske ustvarjalnosti se drobi, nikjer ne vi- dimo polagati temelja za trajno za- ščito naših gospodarskih virov. Več- krat smo že rekli, da je potrebna za- konska ureditev naše gospodarske enakopravnosti, ker mora prosta go- spodarska konkurenca v doglednem času demontirati in likvidirati gospo- darske postojanke v Sloveniji. Potreb- no nam je načrtno gospodarstvo, ki bo skrbelo za to, da bo razvoj gospo- darstva v Sloveniji v skladu z nara-ščanjem naših delovnih sil, s potrebami kulturne in socialne ureditve na- šega družabnega življenja. Kratko re- čeno: nastanek novih industrij mora biti prilagoden **krajevnim potrebam**; koncesija mora biti zavržena, ako se hoče podjetje izogniti Slovenije zato, ker ima na jugu boljše razvojne po- glede, načrtno gospodarstvo pa v tem oziru ščiti Slovenijo. Ali še bolj jas- no: ako bodo tekstilne industrije na

jugu rastle kot gobe po dežju, potem bo čez leto v naši slovenski tekstilni industriji najtežja kriza! Če so svoj čas ovirali razvoj industrije v Slove- niji, mislimo, da so danes socialni oziri enako važni, po katerih naj se ureja naseljevanje in- dustrij po državi. Številke pravijo, da gre število zaposlenih delavcev na jugu mnogo hitreje naprej kot pri nas. Izgleda, da jugoslovanska gospo- darska politika dela iste napake, kot

jih je svoj čas delala dunajska, ki je industrijo znala osredotočiti na Dunaj in v nemške dežele. Pogosto čitamo, da so bile izdane uredbe z zakonsko močjo, ki dajejo velikim, važnim pod- jetjem obsežne finančne, gospodarske, volitve in druge ugodnosti, da se odlo- čijo za investicijo v naši državi. Za- kaj taka izjemna zaščita ni možna za podjetja v Sloveniji, vsaj za ona, ki so potrebna, da je ljudstvo zaposleno doma?!

Narodna strokovna zveza v Ljubljani

V dneh 3. in 4. septembra t. l. se vrši v Ljubljani

jubilejna proslava 30 letnice NSZ

Spored proslave je naslednji:

V soboto, dne 3. septembra ob 15. uri se bo vršil v dvorani Delavske zbornice

slavnostni delegatski zbor NSZ.

V soboto, dne 3. septembra ob 20. uri se bo vršila v dvo- rani Delavske zbornice

akademija in družabni večer.

V nedeljo, dne 4. septembra ob 10. uri dop. se bo vršilo v dvorani Delavske zbornice

manifestacijsko zborovanje NSZ.

V ponedeljek, dne 5. septembra izleti

Narodno delavstvo vabimo, da se teh proslav udeleži v velikem številu, da tako manifestira za pravice narodnega delavstva.

Demokratičen kralj govori

Angleški kralj je ob priliki svojega sedanjega obiska francoskega naroda in njegove države v Parizu na po- zdrav predsednika republike Lebruna povedal sledeče velike misli, ki so svete zlasti tudi za naš mali narod, ki more in mora svoj življenjski ob- stoj v prvi vrsti iskati v svojih last- nih silah, istočasno pa v sožitju in udanosti narodom, ki so moralno spo- sobni, da branijo tudi našo svobodo. «Naši narodi so brezpogojni pristaši demokratskih načel, ki najbolj odgo- varjajo njihovemu prirodnemu duhu,

tudi mi smo prežeti iste vere v dobri- ne osebne svobode. Delo vlad obeh narodov ima tale cilj: da z resnim so- delovanjem ustvarimo srečo vseh na- rodov.»

Nekateri politiki pa govore samo o pravici nekaterih narodov do sreče in blagostanja. Mi sledimo onim ve- likim kulturnim narodom, ki hočejo tudi srečo malih narodov! Politična kulturna in socialna zaščita malih na- rodov je prva in najponosnejša zahte- va svetovne demokracije in kulture!

Pravice staršev iz naslova delavskega zavarovanja

Moderni socialno zavarovalni zako- ni vsebujejo tudi določbe o družin- skem zavarovanju. K družini spadajo v glavnem žena, otroci in starši, ki žive s poglavarjem družine v skup- nem gospodinjstvu. V nekaterih zako- nih je krog družinskih članov zelo široko raztegnjen. Tako tudi v jugo- slovanskem zakonu.

V prvi vrsti je potrebno, da je dru- žinski član brez lastnega premoženja in dohodkov. Ako ima taka oseba ne- premičnine, ki prinašajo dohodke, ali ima naložen denar v denarnih zavo- dih, ali uživa pokojnino ali rento, če so ti dohodki takega obsega, da za preživljanje dotične osebe zadoščajo. Naš jugoslovanski zakon dela razliko za bolniško in pa za nezgodno ter po- kojniško zavarovanje. V bolniškem zavarovanju je rečeno, da ima pra- vico do dajatev oni družinski član, ki nima zaslužka in dohodkov. V nezgod- no in pokojniško zavarovanje pa oni družinski član, ki je bil od zaslužka družinskega poglavarja v **pretežni meri odvisen**. Vsekakor je torej osnovni pogoj ta, da je družinski član

siromašen in v svojem preživljanju v **pretežni meri**, t. j. več kot za polo- vico odvisen od pomoči zavarovanca. Ta pomoč mora biti stalna in trajna, bodisi, da se izraža v denarju ali v naravi. Ako je pomoč samo malen- kostna, slučajnostna, ne ustvarja po- gojev za dajatve iz naslova zavarova- nja. Zakon daje svojem pomoč le ta- krat, ako nimajo sredstev za telesno preživljanje. Zakon ne misli na du- ševne potrebe in tudi ne na večje po- trebe, ki nastanejo v slučaju obolenja.

Pri ženi in otrocih je običajno izven spora, kdaj jim pravice iz naslova pripadajo. Spori nastajajo običajno pri obolenjih staršev odnosno, ako starši zahtevajo zaradi smrti sina ali hčere pokojnino ali rento. Običajno so starši mnenja, da jim pokojnina ali renta že pripada samo zaradi smrti otroka. Izpolnjeni morajo biti zgoraj navedeni pogoji. Ako več otrok vzdr- žuje starše, ter je bil delež umrlega pri vzdrževanju tak, da pomoč osta- lih otrok ne bi zadoščala, potem je tu- di ta morda mali delež smatrati kot bistveno in pretežno podporo staršev.

Domače novice

Produkcija zlata znaša v naši državi letno okrog 3000 kg.

Tobačna tovarna v Ljubljani je odpuščila večje število delavstva, ker bo opustila nadaljnje izdelovanje cigar. Za delavstvo je to hud udarec, saj bodo odpuščeni v sedanjem času le težko našli primeren zaslužek.

Nameščenci zavarovalnic so se deloma že pobotali z delodajalci, deloma pa pri nekaterih zavarovalnicah še stavekajo.

V Sloveniji je okoli 250 do 300 tisoč poljskih in kmetskih delavcev.

Tujski promet v Dalmaciji je letos precej nepovoljen, dočim je v Sloveniji boljše.

Kongres učiteljstva iz cele države bo od 20. do 23. avgusta v Zagrebu.

Poročajo, da so se v bosanskih gozdovih zelo razmnožili medvedi.

Na mednarodnem tekmovanju z letalskimi modeli v Ljubljani so si priborili prvo mesto Angleži.

Zvezi slovenskih zadrug v Ljubljani je kmetijsko ministrstvo odobrilo zaščito. Odlog plačil za 6 let, od 19. maja t. l. dalje za obveznosti nastale od 27. avgusta 1937; obrestna mera za stare vloge 2%.

V Novem Sadu bodo pričeli izdajati Kulturbundovci svoj nemški dnevnik.

V Beogradu bodo zgradili krasen olimpijski stadion za 40.000 ljudi.

V Gornji Radgoni se bo odprla meščanska šola.

Letos smo uvozili v Jugoslavijo 2443 avtomobilov.

Število trgovin in obrti zopet narašča. Med obrtniki je največji prirastek pri krojačih.

Sprememba naredbe o odpiranju in zapiranju trgovin. Trgovine bodo odprte v Ljubljani in Mariboru od 7.45 do 12. ure in od 14. do 18.30 (poleti od 15. do 19. ure), v ostalih krajih pa vse leto od 7. do 12. ure in od 14. do 19. ure.

V Laškem bo otvorjena Gostilničarska pivovarna.

Francoska republika je pred kratkim odlikovala 5 naših bivših bojevnikov člane «Zveze dobrovoljcev Jugoslavije» in «Udruženja vojnih invalidov, vdov in sirot».

26 novih delniških družb je bilo ustanovljenih v teku prvega letošnjega polletja.

Izredni občni zbor industrije železa d. d. v Zenici, ki bo sklepal o fuziji z novo delniško družbo «Jugoslovanski čelik d. d.», je sklican za 31. julij v Sarajevo.

V brežiškem in šmarskem okraju je strašno divjala toča in se ceni škoda na 10 milijonov dinarjev.

Zasega dajatev iz naslova socialnega zavarovanja

Pogosto se dogaja, da upniki zasežejo bodisi potom prostovoljnega pristanka delavca, bodisi potom sodišča dajatev, ki zavarovancu gredo po zakonu o zavarovanju delavcev. Niti delavec, niti upnik se ne zavedata, da so take pogodbe nične in neveljavne. Tudi sodišča včasih prezro določbe § 113. zakona o zavarovanju delavcev. Ta § pravi, da se dajatev iz naslova zavarovanja za primer starosti ali smrti, ali pa v primeru nezgod ne morejo odstopiti drugi osebi, niti zaručiti, niti zastaviti, niti pobotati s kako terjatvijo tretjih oseb. Izjema je dopustna samo v onih primerih, ko mora delavec po sodni odločbi skrbeti za vzdrževanje družinskega člana. V bol-

niškem zavarovanju zakon nima določb o prepovedi zasege zakonite dajatev. Vendar pa je samoposebi umevno, da je tudi podpora v bolni zavarovanju nedotakljiva, ker je namenjena skromnemu vzdrževanju zavarovanca in njegove družine. § 51. zakona za to razlago daje zadostno oporo, ker pravi, da je denarno podporo zavarovancu nakazovati osebno, samo v izjemnih primerih in samo na podlagi pooblastila zavarovanca tretji osebi. Zavarovanci so torej upravičeni, da sodni zasegi hranarine ugovarjajo iz naslova nedopustnosti. Sodišče gotovo ni upravičeno, da po lastni odločbi od zavarovanca izsili po § 51. zakona predpisano pooblastilo za nakazilo hranarine tretji osebi.

Zaščita vojaka-delavca

V češkoslovaški republiki je 9. junija letos izšla uredba o prednostnih pravicah oseb, ki so se vrnile z vojaške službe pri oddaji službenih mest pri javnih korporacijah. Ta uredba se tiče tudi vseh ustanov, podjetij in fondov javno-pravnih korporacij. Odsluživši vojaki imajo v okviru te odredbe prednost pri oddaji kakršnihkoli mest, seveda pri enaki sposobnosti in pri enaki socialni potrebi. Ta prednostna pravica traja 5 let od dovršitve vojaške službe. Prosilec mora biti v evidenci 2 leti od vložitve prošnje. Evidenco pa je na zahtevo prosilca nadaljevati. Uredba se tiče tudi oseb, ki so odslužile orožne vaje.

Ta zakon ima izredno socialno važnost, ogromnega pomena pa je za

vzgojo obrambnega duha vojakov. Velika krivica je, ako mora delavec svoje službeno mesto zapustiti, da služi domovini, potem pa njegovo mesto zasedejo drugi, dostikrat taki, ki te najvišje državljske dolžnosti niso izpolnili. V Jugoslaviji takega zakona nimamo. Izšla je samo uredba vojne ministrstva, po kateri se podjetjem nalaga dolžnost, da pri nameščanju delavcev v prvi vrsti upoštevajo odsluživše vojake. Ta stvar je bolj na papirju, ker ni nikogar, ki bi se za te socialne dolžnosti zanimal in ki bi upoštevanje te naredbe tudi s primernimi sankcijami izsilil. Strokovne organizacije store prav, ako naznanijo take primere Inspekciji dela.

Važna določba kolektivnih pogodb

V kolektivni pogodbi grafičnega delavstva za Slovaško in Podkarpatsko Rusijo v ČSR ste bili sprejeti dve zelo važni socialno-zaščitni določbi. Po prvi določbi je gospodarju, pri katerem se je vanec izučil, prepovedano vajenca odpustiti odnosno pomočnika pred potekom enoletne zaposlitve v svojstvu pomočnika. Naš obrtni zakon določa v § 294., da mora mojster pomočnika po položenem pomočniškem izpitu zaposliti še za dobo treh mesecev. Ta zaščita našega zakona je skrajno malenkostna in skoraj brez prave tehnične vrednosti. Druga določba v omenjeni pogodbi se tiče vojakov, ki se vrnejo iz vojaške službe. Podjetje je dolžno, da vojaka brezpogojno sprejme nazaj v delo, ako se

v roku 14 dni javi v službo. Vojaki imajo pravico, da zahtevajo ureditev take zaščite potom splošno obveznega zakona.

Vsi na 7. „Mariborski teden“!

Tovariši! Približuje se ena najnacionalnejših prireditev, in sicer praznovanje 20letnice obstoja Jugoslavije. Slovenski Maribor, naš mejaš, bo v onih dneh sprejemal v svojo sredo vse nacionalno čuteče brate, ki bodo manifestirali in dokazali, da demokratska misel naše javnosti živi in da je v bodoči zgodovini našega naroda življenje osigurano. Naj ne bo nikogar, ki bi ta dan ostal doma in naj vsakdo pohiti 15. avgusta v Maribor, da s tem dokaže svojo pripadnost.

Slabe in dobre

V tekmi za prvenstvo tenisa v Evropi med Jugoslavijo in Nemčijo je po sreči zmagala Nemčija z rezultatom 3 : 2.

Praška vlada je po tisku objavila določila manjšinskega statuta. Tako sudetska nemška stranka kakor Berlin smatra ta statut kot nesprejemljiv.

Henlein bo baže zopet odpotoval v London, kjer bo poročal o dosedanjih pogajanjih s češkoslovaško vlado.

Obe španski vladi sta sprejeli angleški načrt glede organizacije umika prostovoljcev.

«Letalska garda» se imenuje nova angleška organizacija letalskih prostovoljcev.

V vodah daljnega vzhoda se bodo vršile velike vaje sovjetske mornarice.

Tokijski listi še vedno hudo napadajo Francijo, češ, da še kar naprej zalaga Kitajce z orožjem.

Albanski kralj bo obiskal prihodnji mesec Jugoslavijo, Češkoslovaško in Mardžarsko.

V Ptuj se je ponovno vrnilo več naših delavcev, ki so šli pred kratkim v Nemčijo, čeprav bi po pogodbi morali še ostati tam.

Italija navdušeno pozdravlja japonske uspehe na Kitajskem. Sam Duce je proslavljal japonsko obstreljevanje kitajskih mest.

Slepi angleški sodnik sir Fielding je imel tako sijajen sluh in spomin, da je nad 3000 zločincev razločeval po njihovem glasu.

Kronansko oblačilo angleškega kralja Riharda II. l. 1377. je stalo 200 tisoč funtov, t. j. 45.600.000 dinarjev.

Poljski letalec Burzynsky najavlja, da bo v najbližji bodočnosti podvzel polet v stratosfero in bo skušal doseči višino 28 tisoč metrov.

Iz Amerike poročajo, da je nek zdravnik zahteval za zdravljenje nekoga milijonarja 7 milijonov zdravniškega honorarja. Ali je dobil to vsoto ne pove.

Neka Jenny, danska plavalka, je priplavala iz Danske v Nemčijo. Ožino med tema državama, ki znaša ca. 60 km, je preplavala v 40 urah.

Statistika pove, da so Angleži zelo marljivi kadilci. Letos so pokadili za 10 milijonov funtov tobaka več kot lansko leto. 1 funt je 228 din.

Na progi med Milanom in Napoljem bodo vozili motorni vlaki in bodo to daljavo prevozili v 7 urah.

Vsega tega ne smemo gledati kot na nekaj, kar se dogaja v tujini, ampak kot na nekaj, kar se dogaja tudi pri nas. Če želimo, da se naše države razvijejo, moramo biti pripravljeni na vse, kar nam jih pripravi. In to pomeni, da moramo biti pripravljeni na vse, kar nam jih pripravi. In to pomeni, da moramo biti pripravljeni na vse, kar nam jih pripravi.

Karel Nový:

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

«Preveč se je napila, ni vajena vina,» je povzela gospodinja, «in potem so hitro komedije. Še Bog, da je prišla domov! Prespala sta se, kar naprej sem jima kuhala črno kavo in jih nisem izpustila, dokler se ni storila tema. Kakšne sem jima povedala, pa nikar ne vprašuj!»

«Približno tako kot Jože šoferju», se je smehljala Magdalena, kimaje z glavo. «Da, da — le kaj je s tisočakom!»

Stara je mečkala konec zavese in govorila z enakovrednim glasom strmeč nekam čez Magdaleno, ki je poslušala le napol. Misel na bankovec ji ni hotela iz glave. Predstavljal je več kot vsi njeni prihranki, zanj bi v teh časih pomenil neskončno imetje.

«Ali veste, kdo je bil to?» je nadaljevala starka za Magdaleno. «Sin grozno bogatega stavbenika. Prav za prav je njegov oče več kot stavbenik, arhitekt, zida samo velike hiše, za majhne mu je škoda besed.»

Ditrichovka, ki je zrla venomer nekam preko tega sveta, je šepetala kakor bi nekdo, ki ni smel nič slišati, stal pod odprtimi oknom.

«Rad bi se z njo poročil, toda Božka...»

«Zakaj se kliče Marlen? —»

«Tako ji pravi samo on — pravnik je in zaljubljen je v Božko, strašno zaljubljen, jaz pa pravim, da nismo na srečnem planetu, da naj se spametuje in pusti v miru gospoda doktorja Nápravnika, toda ona, Božka, da se ga sama ne bo otesala! Kaj bi mi svetovali?»

Magdalena zmiguje z rameni in se zmedeno smehlja. Vnovič se spomni tisočaka, nato pa sinočnjega

izleta. Postlala je in tako sedi brez misli na jed, četudi je že blizu poldne. Če bi se zleknila na divan, bi pri prči zaspala. Saj menda je v resnici zadremala. Uzrla je delavnico Roubitschkove in strogi nasmeh šefinje; stroji drdajo, brne in drve, se ustavljajo in iznova poganjajo. «Ančka! — Anastazija! — Marija!» Šefinja se čemerno drži, ni dobre volje. «Ali imate lesene roke! Kako ste to zabili, Magda! Dekleta, ve se hočete močiti? Hočete postati samostojne? Prav za nobeno rabo niste. Prav šivilja mi napravi to bolje kot ve vse štiri skakaj!»

Postati samostojna! Vsekakor, si pravi Magdalena, ko se je predramila. Mogoče bi se dalo zaslužiti tudi tu, v koloniji. Saj si vendar tudi tu dajejo šivati in ne hodijo samo v starem in podarjenem. In tu je četrt samih vil in kraj mesta. Mogoče bi mogla biti nekaj časa kje za postrežnico. Hišna gospodinja ima mnogo poznanstev in bi ji lahko kaj prikrbela.

Magdalena stopi za njo v kuhinjo. Stara se kar cedi od prijaznosti:

«Zakaj niste tega takoj povedali. Da, kajpada! Nekaj bom že našla. Vidva sta pošena človeka, z obraza vama je videti. Nikarte ne mislite, da nisem imela dosti parčkov, tudi poročenih, pa nikoli niso bili dosti prida. Tudi dvojce obenem sem jih že imela. Tistikrat je bilo pri nas vse narobe, gospodična. Zdaj, hvala Bogu, mi tega ni več toliko treba. Ah, mnogo sem že preživela, znam svetovati, s to našo Božko si pa res ne znam pomagati: ali naj hodi domov ali ne? Veste, on jo hoče vzdrževati, on, gospod Nápravnik, bi jo hotel podpirati, da bi do takrat, ko bi jo mogel vzeti, ali pa če se stvar kako drugače razluči, razumete... ali naj bo doma ali ne, kaj pravite, po tej sramoti?»

«Zakaj bi ne hodila domov?» se je začudila Magdalena.

«Po tej sramoti?»

«Bog pomagaj, vsakemu se kaj nameri!» je vzdihnila Magdalena. «Kakšna sramota, če živa duša ne ve zanj?»

«Da, da!»

«Vsak ima svoje skrbi, kaj nam mar tuje,» je odgovorila Magdalena. «Tukaj lenarim. Bila sem že čisto proč. Sama nisem vedela, ali naj ostanem tu ali ne, ali naj ga vzamem ali kaj naj storim. Danes pa vem, da se bova vžela. Bila sem zdelana in bolna, a na lepem pride dan in človek je zdrav ko riba in vse ga veseli.»

Magdalena je postala zgovorna; sedela je v mali kuhinji proti odprtim vratom v izbico, ki je bila polna sončne svetlobe in bila videti kakor bleščeča kletka. Smehljaje je pripovedovala zgodbo svojega mladega življenja prav do kočljivega mesta. Tu je obmolnila in ko jo je Ditrichovka vprašala, kako dolgo že hodi z Jožetom, je izmikajoče odvrnila, da se poznata že od detinstva, in nji sami se ni zdelo, da bi bilo laž, ko je popisovala, kako sta skupaj rasla in vedno mislila drug na drugega.

«Ali niste dali še nikoli odpravit?»

Magdaleno je občila rdečica. Potem šele je začela majati z glavo.

«Pojdite, pojdite!» pravi nejeverno Ditrichovka. «Nikar mi ne pravite. No, jaz sem že petkrat. Bojim se, kaj bo, ko se vrne mož iz Francije... kdo bo še danes rodil, v tej revščini in v moji starosti. Tri otroke sem imela, dva sta umrla. A kaj imam od Božke? Nobenega veselja, pri moji veri, prav nobenega veselja.»

Prišel je Venoušek, nečak Ditrichovke, šestnajstleten paglavec, ki je privedel semkaj Tomša in Švarca; sedel je na stolček in molče zrl nekam k plotu.

«Kdaj pride striček?»

(Dalje prihodnjič.)

Zunanje politične vesti

Češkoslovaška je še vedno najvažnejši zunanjepolitičen predmet s svojim manjšinskim vprašanjem, ki pomenja vojno ali mir v Evropi. Razveseljivo je le čuti, da bo zmagal v tem vprašanju zdrav razum in demokratizem državnikov, ki tvorijo v Evropi odločilno večino. Angleška vlada s Francijo sta na zadovoljivi rešitvi manjšinskega vprašanja zelo zainteresirani, zato je poslala Anglija na Češkoslovaško svojega posebnega odposlanca v osebi lorda Rucinmana kot opazovalca, svetovalca in posredovalca. Lord Rucinman je že prispel v Prago s štabom najboljših izvedencev v zunanji politiki in gospodarskih strokovnjakov.

Češkoslovaška vlada se odkrito trudi za mir v Evropi in sporazum z vsemi sosednimi državami in za brezpartijsko prijateljstvo z vsemi zavezniki na zapadu in vzhodu.

Pri reševanju težkega manjšinskega problema ima češkoslovaška vlada to srečno prednost, da se strogo drži naukov ustanovitelja republike nesmrtnega Masaryka, ki je učil: Ljubezno do bližnjega in človekoljubnost v demokraciji. Demokracija ni samo politična, marveč tudi gospodarska in socialna.

V teh dogmah in v odločni volji obvarovati samodostojnost češkoslovaške republike in suverenost češkoslovaškega naroda — se vršijo pogajanja za pošten sporazum z vsemi manjšinami, ki prihaja te dni v odločilno fazo. Zmagala bosta demokracija in sodoben duh, ki preveva bratske državne v bratski republiki.

Anglija in Francija sta se v evropski zunanji politiki odkrito postavili v službo demokracije in miru v Evropi, ki spravlja vso Evropo v miselnost preokret.

Gotovo pa je v Evropi še dovolj zdrave duhovne moči, ki bo izvajala svobodo narodov, uvedla demokracijo, strnila neobgljene države v svobodno kofederacijo ob svobodnem sodelovanju.

Tej miselnosti služita Anglija in Francija ter je ipati, da uspeša popolnoma.

Gotovo pa je še eno, da ne obstoja samo češkoslovaško manjšinsko vprašanje, marveč so še druga manjšinska vprašanja v raznih državah v Evropi, ki so absolutno nerešena, o katerih danes nihče ne govori, pa pridejo slej ali prej na dnevni red.

Španski problem se istočasno rešuje s češkoslovaškim, ki vzporedno ogroža evropski mir. Obe španski vladi sta pristali na angleški predlog za umik prostovoljcev, seveda z gotovimi pripombami in željami.

Med tem pa se državljanska vojna nadaljuje z vso srditostjo, na eni strani so prešli v ofenzivo republikanci, na drugi general Franco, oba z menjačnicami se uspehi. Umik prostovoljcev, ako se bo izvršil v doglednem času, bo močno slabil general Franca ter se bo doseganja neenakost moči uravnovesila v korist republikancev. Zato pa tvori umik prostovoljcev iz Španije trd oreh, ki mu ga bo kos le demokratičen duh, svobodna volja in pravica.

Na daljnem vzhodu se kitajsko-japonska vojna razvija po načrtu. Zdi se pa, da bo vojna furija zanetila vojno požar med Japonsko in Rusijo. Na meji Mandžurije že pokajo ruski topovi in regljajo japonske strojnice, ki označata in naznanjata, da je težke narodne investicije za oboroževanje mogoče obrestovati in amortizirati le z uspešnim vojnim zaključkom. Zato obstoja nevarnost vojne.

**Naročajte, čitajte
„Novo pravdo“**

Mezdno gibanje čevljarjev

Že v zadnji številki «Nove Pravde» smo poročali o mezdnem gibanju čevljarjev v Žireh. Razprava, ki se je vršila v soboto, dne 30. julija t. l., v Žireh, se je zaključila brez uspeha.

Delodajalci so se udeležili razprave po svojih zastopnikih in ti so predložili nov predlog, ki je za delavstvo absolutno nesprejemljiv. Po tem predlogu bi se razdelili delavci v štiri kategorije. V prvo skupino bi prišli oni delavci, ki so zmožni brezhibno napraviti kakršenkoli čevlj, izvemši gornjega dela. V to skupino spadajo zlasti oni delavci, ki brezhibno delajo moške zbite in na rom šivane čevlje za praznik, gojzerje in smučarske čevlje vseh vrst, škornje vseh vrst. Dalje morajo brezhibno obvladati izdelovanje vsakovrstne damske obutve od navadne do najfinije vrste, naj si bo šivano, zbito, fleksibil ali lepljeno. V drugo skupino spadajo oni delavci, ki delajo prvenstveno le nekatere od gori naznačene obutve, prvenstveno šivane. Najmanj pa mora vsak odvladati vsaj dve od navedenih vrst obutve. V tretjo skupino spadajo vsi oni delavci, ki ne delajo popolnoma sigurno in samostojno nobenega od gornjih artiklov. V to skupino spadajo tudi pomočniki, ki so svojo učno dobo v redu dokončali in napravili predpisani pomočniki.

Ški izpit. V tej skupini bi morali ostati najmanj šest mesecev, nakar avtomatično napredujejo v III. skupino, če dokažejo, da so si pridobili sposobnost, ki je za to skupino predvidena. V višje skupine pa napredujejo po svoji sposobnosti in uvidevnosti delodajalca.

Za prvo skupino delavcev bi se dvignila dosedanja mezda za 20%; v drugi skupini za 8%; tretja skupina bi prejela dosedanja mezdo, četrta skupini bi se pa dosedanja mezda celo znižala.

Ta razdelitev je za delavstvo neugodna in v gotovih primerih celo nevarna ter bo dajala le povod za spore; vsekakor pa je neumestna, če pomislimo, da je že v sedaj veljavnem sporazumu neka kategorija z ozirom na fino izdelavo artiklov.

S to razdelitvijo bi večina delavstva prav ničesar ne pridobila, nekateri delavci bi celo izgubili. Najbolj nevarno pa je to, da bi delavce razdelili po teh skupinah delodajalci sami po zmožnosti in po svoji uvidevnosti, kar je zelo problematično.

Delodajalci so sami priznali, da so zahteve delavcev popolnoma upravičene, toda podjetja tega poviška ne prenesejo in kar je najbolj zanimivega je to, da so na pogajanjih zastopniki delodajalcev dejali, da o kakem povišku ni govora in zato je prav čudno, da so postavili svoj predlog, s katerim naj bi se večini delavstva zvišale plače. Prav iz tega lahko de-

lavstvo sklepa, da delodajalci s temi predlogi niso imeli prav čistih namenov, kajti na eni strani odrekajo vsak povišek, na drugi strani pa po izjavi zastopnikov nudijo kar 20% poviška.

Če bi delavstvo ta predlog sprejelo, bi seveda delodajalci, ker imajo po tem predlogu edino oni pravico po svoji uvidevnosti razdeliti delavstvo v kategorije, postavili prav gotovo večino delavstva v tretjo in četrto skupino in s tem bi delavstvo še izgubilo, le nekaj srečnežev bi mogoče prišlo v drugo skupino. Tako bi delavstvo dobilo le nove obveznosti in razdelitev brez vsakega gmočnega zboljšanja. Toda to še ni vse. Podjetniki nameravajo uvesti tudi kazni in so predložili kar 55 primerov, za katere naj bi bil delavec občutno kaznovan; toda tudi tu je nevarnost in bojazen, da bo delodajalec lahko izrabljaj delojemalca, kajti tu se prav gotovo ne bo dalo povsod absolutno pravično ugotoviti, kdo je napravil škodo, saj bo v večini primerih krivda na materialu.

Torej to so predlogi delodajalcev, s katerimi bi dobilo delavstvo novo razdelitev, veliko večjo odgovornost in s tem bi bila dana možnost izkoriščanja, v gmočnem oziru pa bi skoraj prav ničesar ne pridobili.

Delavstvo je na sestanku te predloge odločno zavrnilo in je pripravljeno iti do skrajnosti. Ker pa delodajalci vztrajajo pri svojih predlogih, je nastal spor, v katerem bo sedaj posredovala oblast.

Iz naših delavskih krajev

Maribor

Nova postojanka NSZ v Rušah. Podružnica NSZ v Mariboru je ukrenila vse potrebno, da se ustanovi v Rušah prepotrebna podružnica NSZ. Tamkajšnje delavstvo se živo zanima za našo organizacijo in je že sestavilo pripravljalni odbor. Ko bodo pravila nove podružnice potrjena, se bo vršil ustanovni občni zbor. Delavstvo Ruš vabimo v naš krog in ga v naših vrstah prav toplo pozdravljamo.

Kolesarski klub NSZ v Mariboru. V Mariboru ima vsak drugi delavec in delavka kolo. Zato se je med našimi člani porodila misel, ustanoviti v okviru naše podružnice poseben kolesarski klub NSZ. Kolesarski klub bo prirejal skupne izlete in se tudi pripravljaj za tekme. Vsi delavci in delavke kolesarji naj se prijavijo v tajništvo NSZ, Sodna ulica 9-III. ali v tovarnah pri naših zaposlenih. Naj ne bo kolesarja, ki ne bi bil član našega kluba.

Izlet podružnice NSZ v Ruše. Podružnica NSZ v Mariboru se je odzvala vabilu Sokola v Rušah in se udeležila po svojem članstvu proslave 20-letnice obstoja Jugoslavije. Izleta se je udeležilo izredno lepo število članstva NSZ, ki je prisostvovalo prireditvam ruškega Sokola. Nadvse uspela in res dobro podana igra «Miklova Zala» je privabila toliko ljudi, da je polovico njih moralo oditi brez kart, med njimi seveda tudi naše članstvo, ki je tako bilo ob užitek. To smo pa nadoknadili na veseljem prostoru Sokola, kjer je bila prijetna zabava. Žal, da je proti večeru nagajal dež in nas razkropil na razne dele sveta. V Ruše smo šli skupaj, vračali smo se posamezno, a to ni motilo lepega razpoloženja, posebno ne pri onih, ki so se vozili s karto III. razreda v II. razredu in so mislili, da so najmanj angleški lordi, tako so se našopirili. Ob najlepšem razpoloženju so izletniki praznovali tudi god obdornice NSZ tov. Kristine Strnad, kateri je bil izročen lep šopek cvetlic. Prvi izlet je popolnoma uspel in je članstvo bilo naravnost navdušeno. Le škoda, da nas je tov. S. pustil na cedilu s harmoniko. Če to še enkrat napravi, ga brez pardona napišemo s celim imenom. Odbor pripravljaj že drugi izlet, ki bo objavljen v prihodnji številki lista.

Medvode

Po sklenitvi nove kolektivne pogodbe leta 1937. se je zasukalo de-

lavstvu Združenih papirnic, da ne bo praznovanja vsled tega, ker je delavstvo pristalo na znižanje plač za 17% na urno mezdo. Podjetje nam je zahtevalo, da bomo zaslužili več, nego preje pod staro kolektivno pogodbo, ker je bilo mnogo praznovanja.

Pred dvema mesecema se je pri nas obrat ustavljal radi preureditve obrata za 10 dni in si nismo tega jemali k srcu, ker smo vedeli, da drugače biti ne more.

Sedanja ustavitve, ki nam preti za avgust, nas pa skrbi, koliko časa bo to trajalo. Pripoznamo, da je velika zaloga blaga in da so napolnjeni vsi prostori, da nimajo nikamor več dati narejene celuloze.

Tovariši delavci, za kapital je to zelo dobro znamenje, dokler so polne zaloge, a za delavce je pa zelo slabo, če so prazni žepi.

V papirnici imamo sedaj nanovo postavljen kotel za kuhanje celuloze in najmodernejši stroj za izdelovanje celuloze in kljub modernizaciji bo nastala v tovarni mrtvaška tišina.

Tovariši, prvi dan, ko nas podjetje odjavi Okrožnemu uradu, bomo naprosili pri Borzi dela za posebno podporo.

Hrastnik

Draginja narašča. Ta žalostna resnica se splošno čuje, pa naj bo v trgovini ali na živilskem trgu. Cene življenjskim potrebščinam so v zadnjih letih vidno narastle. Akoravno je rudarsko delavstvo polno zaposleno in kljub temu, da so se mezde pred časom dvignile za 5%, je vseeno življenje malega človeka težko. Delavec res več zasluži, ker dela vse dni. Toda, vse, kar rabi, mora dražje plačati. Delavec in obrtnik ne dolžita kmeta, da je on tisti, ki neopravičeno dviga cene svojim pridelkom. Saj kmet še zdaleka ni plačan za svoj trud, ki ga ima pri obdelovanju svoje zemlje. Vzrok draginje je treba iskati drugje in težko ga ni najti. Plača delavca bi morala biti v primeru s cenami življenjskih potrebščin takšna, da bi odgovarjala njegovim potrebam. Načelo: «Za pošteno delo tudi pošteno plačilo» bi moralo veljati pri malem človeku tako, da si ne bi bilo treba delavski družini pritrpati tisto, kar je za življenje neobhodno potrebno.

Val draginje je zajel le malega človeka. Vprašanje je, kdo bi skušal le-

čiti to zlo, ki zajema širšo plast naroda? Ali je kdo, ki bi se upal odločno postaviti na stran prizadetih? Ni dovolj iskati samo zaupanja pri malem človeku, treba je tudi kaj storiti za njega, zlasti kadar je v sili in potrebi in kadar se gre za njegove življenjske pravice.

Tovariši iz Mežice na Jesenicah

Podružnica NSZ Mežica je posetila Jesenice in obiskala naše tovariše. Jeseniški tovariši so prav lepo sprejeli izletnike. Izvršil se je ogled obratov KID v spremstvu jeseniških tovarišev in pod vodstvom g. Cerar Dragota, nameščena KID. Največje kovinarsko podjetje v Jugoslaviji je napravilo na vse najlepši vtis in ogled je bil za vse mežiške delavce zelo poučen.

Zvečer se je vršila skupna večerja v Sokolskem domu v prav okusno okrašeni dvorani. Razvila se je prava tovariška družabnost, za kar je predvsem skrbel podružnični tamburaški zbor, za katerega se je vsakdo čudil, da je v tako kratkem času toliko napredoval.

Izletnike je nagovoril tov. Župan, ki jim je zaželel dobrodošlico v industrijskem revirju. Odgovoril mu je tov. Capuder, ter se je v imenu izletnikov zahvalil za lep sprejem in pogostitev, ki je niso pričakovali. Posebno zahvalo pa je še izrekel na naslov KID, ki jim je omogočila ogled tovarniških obratov, kot tudi g. Cerarju za temeljito obrazložitev tehničnih naprav. Vsa družabnost bi se pa še v lepšem razpoloženju razvijala, ako ne bi na vseh ležala skrb za obolenim tov. Pikalom, ki je moral ravno ob razvijajoči se zabavi oditi k zdravniku in v bolniško posteljo in ki je na našo veliko žalost podlegel bolezni. Izletniki so prenočili pri tovariših. Zjutraj je bilo skupno slikanje, nakar so obiskali prireditve S. K. «Bratstva», ker se enake na predvečer niso mogli udeležiti, kot je prvotno bilo na programu. Tam je izletnike prav lepo pozdravil v imenu kluba predsednik g. Činkovec, ki jim je obenem izročil tudi lep šopek. Za pozdrav se je zahvalil tov. Capuder, ki je želel klubu ob njegovi desetletnici mnogo uspehov. Le žal, da čas ni dopuščal izletnikom, da bi se udeležili celotne proslave. Nekateri jeseniški tovariši in tovarišice so odhajajoče goste spremljali do Ljubljane, kjer je bila izletniška skupina tudi prav pristočno pozdravljena.

Taki izleti so zelo priporočljivi.

V premislek tekstilnemu delavstvu

Na vseh koncih in krajih sveta divja bojno razpoloženje in z vsakim dnem se bojevitost posameznika in skupin stopnjuje, samo mi mariborski tekstilci nismo bojaželjni in raje prenašamo svoj križ, četudi je težak in grenak. Po zadnji stavki smo postali krotki kot jagnjeta in tudi drugače smo jagnjetom podobni. Oni nimajo možgan in zdi se mi, da jih tudi mi nimamo, sicer ne bi bili tako brezbržni za svojo eksistenco.

Mene jezi, ko vidim okrog sebe samo malodušje. V naši tovarni se je od prvega dne pričela kršiti kolektivna pogodba, ki itak ni bogve kakšna, toda mislite, da je le eden mignil s prstom zaradi tega? Kaj še! V sebi se jezimo, drug drugemu potožimo, toda možje dejanj pa nismo.

Z malodušjem in potrpežljivostjo ne pridemo nikamor. Pokoncu glave in v organizacijo, da se tam znova pripravimo za bodoče dni. Pomislite, da ni vseh dni konec in da tako kot je sedaj tudi večno ostati ne more. Mi moramo nekaj podvzeti, da zboljšamo svoj položaj. Razmere v naših tovarnah postajajo iz dneva v dan neznosnejše in če bomo držali roke križem, nas nihče ne bo rešil iz tega bednega stanja.

Pred dnevi sem govoril z nekaterimi svojimi sodelavci, kateri so mi vsi priznali, da je treba nekaj ukreniti za

zboljšanje našega položaja. In baš ta razgovor mi je dal pobudo, da sem se odločil napisati teh par besed v premislek vsem svojim sodelavcem v vseh mariborskih tekstilnih tovarnah. V razgovoru je nekdo dejal, da so delavci po zadnji stavki izgubili vsako upanje, da bi bilo kedaj bolje. Jaz sem mu takoj odvrnil, da to ne drži. Utemeljil sem tudi to in sedaj ponavljam: ne bo bolje, če bomo stali izven svoje organizacije in ne bomo sami poskrbeli, da se nekaj ukrene. Naši zaupniki niso sami kos tako veliki nalogi in tudi oni brez organizacije, ki jim mora biti močna hrbtenica, ne pomenijo ničesar. Ob koncu razgovora so mi vsi prav dali in tudi obljubili, da se bodo znova priključili pokretu. Sami so uvideli, da jim delodajalci ne bodo servirali sami od sebe nove in boljše kolektivne pogodbe, temveč si jo bo moralo delavstvo z novo borbo pridobiti.

Mariborska podružnica Narodno strokovne zveze zbira te dni material, s katerim hoče dokazati, da je nastopil čas, da se revidira kolektivna pogodba in napravi nova, ki bo odgovarjala današnjemu času in današnjim potrebam delavstva. Njo podpira naša centrala v Ljubljani in novo strokovno tajništvo v Mariboru. To mi je povedal naš tovar-

niški zaupnik in to me je še bolj navdalo z nado, da nismo še izgubili igre. Uvidel sem, da nismo tako osamljeni kot si mislimo. So še ljudje med nami, ki nam radi pomagajo, toda mi sami ne smemo čakati samo na njih pomoč, temveč moramo tudi sami storiti nekaj. Predvsem moramo v organizacijo. Brez nje je že v naprej vsaka bitka izgubljena. Dober vojak brez dobre puške ne sme računati na zmago, ravno tako ne sme računati na zmago delavec brez dobre strokovne organizacije. To imejmo vsi pred očmi in ne bodimo šolobarde, ampak zreli in celi možje.

Te besede sem napisal vsem vam, moji sodelavci in tovariši po mariborskih tekstilnih tovarnah v premislek. Jaz sam sem že prišel do tega prepričanja, da se moram organizirati, če hočem sebi in svoji družini dobro. Sledite mi tudi vi in premislite o teh mojih besedah in potem brez premisleka v Narodno strokovno zvezo.

Ko bodo v prihodnjih dneh sklicani za posamezne tovarne sestanki, se jih polnoštevilno udeležite, ker bodo sklicani le v vašo korist. Na sestankih se bomo pogovorili o vsem, kar nas teži in napravili potrebne zaključke.

Ne pozabite: v organizaciji je moč in sila. — Tekstilec.

Proslava 30letnice NSZ

Podružnice in članstvo NSZ ponovno opozarjamo, da se bo vršila proslava 30letnice NSZ dne 3. in 4. septembra t. l. v Ljubljani. Ta veliki praznik bo narodno delavstvo proslavilo nadvse dostojno. Program proslave bo razviden iz vabil in okrožnic, ki bodo pravočasno dostavljene vsem podružnicam. Že sedaj pa opozarjamo vse naše podružnice in vse članstvo na to proslavo z željo, da se iste polnoštevilno udeležijo. Vse podružnice naj takoj organizirajo čim večjo udeležbo svojega članstva. 3. in 4. september bo praznik naše organizacije in našega delavstva, na katerem bomo manifestirali za naše narodne in socialne ideale.

Spominski spis NSZ

Ob priliki proslave 30letnice NSZ bo izšel spominski spis z obsežno in zanimivo vsebino. Cena spominskemu spisu je din 3.—, zato naj si ga vsak zaveden član NSZ sigurno nabavi. Podružnice naj najkasneje do dne 21. avgusta t. l. sporočijo Izvrševalnemu odboru, koliko izvodov naročajo za svoje članstvo. Vsaka podružnica pa naj si naroči nekaj izvodov tudi za svoj arhiv.

Jubilejni znaki

Za proslavo je NSZ nabavila tudi posebne lične jubilejne znake. Cena znaku je določena din 4.—. Vsak član naj si znak nabavi, podružnice pa naj istotako do 21. avgusta sporočijo, koliko znakov naročajo za svoje članstvo. Denar za spominske spise in znake je poslati vnaprej.

Bratje Čehoslovaki na proslavi NSZ

Od ČOD smo prejeli iz Prage poročilo, da se udeležijo naše proslave tudi večja delegacija bratske Česke obce delnice. Naše članstvo bo gotovo z največjim navdušenjem pozdravilo naše severne brate, ki so bili vseh 30 let naši najboljši učitelji in sodelavci.

VERJAMEŠ ALI NE

— ali se je čuditi, če nekateri še vedno smatrajo Balkan za sod smodnika, prebivalstvo pa za narod neukih pastirjev.

Naročniki! — Mnogo vas je, ki še sedaj dolgujete naročnino za leto 1937. Ker bomo primorani takim prekiniti pošiljanje lista, ponovno prosimo da nakažete zaostalo naročnino.

Izlet v Žiri

Podružnica NSZ v Žirih je priredila v nedeljo, dne 31. julija t. l. vrtno veselico. Ob tej priliki je ljubljansko okrožje priredilo izlet v Žiri, katerega se je udeležilo precejšnje število tovarišev iz Ljubljane in Medvoda.

Ta izlet je prav lepo uspel, četudi so bili tovariši prvotno radi dolgega čakanja na avtobus slabo razpoloženi, toda lepa pokrajina, čist in svež gorski zrak ter dobro kosilo in dobra kapljica je spravila tovariše v dobro razpoloženje, katero se je z rajanjem še stopnjevalo od trenutka do trenutka, dokler nas ni pregnal dež v gostilniške prostore in končno v avtobus, kateri nas je pozno v noč pripeljal v Ljubljano.

Obrtna razstava oblačilne stroke

Ob priliki svojega 15-letnega delovanja priredi obrtno krojaško in šiviljsko združenje radovljiškega sreza, v prostorih osnovne šole na Jesenicah, v dneh od 7. do 10. avgusta t. l. razstavo mojstrskih in vajeniških del ter razstavo obrtnošolskih izdelkov. Razstava, ki bo sploh kot prva obrtna razstava in posebej izrecno še krojačev in šivilj, bo po svojem obsegu res strokovna in tudi zanimiva. Okoli 100 mojstrov in mojstrinj ter okoli 80 vajencev, nam bo prikazalo prav vsa v poštev prihajajoča oblačila, obrtno šolstvo pa, kako važna je poleg delavnice obrtna šola za vajence. Videli bomo, kako vajenec napreduje v delavnici, kako v šoli in kako se

mora obrtnik izpopolnjevati potom strokovnih tečajev in strokovnih knjig, z razstavami pa seznanjati javnost o razliki solidnega obrtnega dela od konfekcijskega itd.

Uprava združenja bo izdala tudi primerno brošurico, v kateri apelira, posluževati se pri nabavi oblačil, v prvi vrsti domačih obrtnikov, da na ta način ostane čimveč, v našem srezu res težko z znojem prisluženega denarja tudi doma.

Apeliramo na vso javnost, da se te razstave res polnoštevilno udeleži in pripomore prirediteljem do željenega uspeha.

Vstopnina 4 in 2 din.

Verjamete ali ne?

— da bomo kmalu čuli, da so znašli sintetični kruh vzlic temu, da so pšenične zaloge sveta neizcrpne,

— da so postale žemlje in kiflički specialiteta,

— da, če bi nas kdo vprašal, kaj imamo rajši na cesti, asfalt ali prah in če bi bilo to vprašanje odvisno od žemelj in belega kruha, da bi se raje odločili za slednje,

— da je smatrati terorizem duha za zločin nad človeštvom,

— da me je nek tuj letovišar vprašal na Gorenjskem, če imamo Slovenci svoj pismen jezik in v katerem jeziku sta tiskana ljubljanska lista «Jutro» in «Slovenec»,

— da se je to zgodilo 21. julija 1938 po Kr. rojstvu,

— da mi Slovenci bolje poznamo narodno zgodovino nam tujih narodov.

Obiščite 7. MARIBORSKI TEDEN od 6. do 15. avgusta 1935

Polovična vožnja na železnicah od 4. do 17. avgusta 1938

VELIKI NARODNI TABOR DNE 14. AVGUSTA 1938
JUBILEJNA KULTURNA RAZSTAVA
ob priliki proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Trgovina - Obrt - Kmetijska razstava - Razstava cest - Turizmprometna razstava - Fotoamaterska razstava - Filatelistična razstava - Gostin-tvo - Vinska pokušnja - Ženska ročna dela - Razstava narodnih noš iz vseh krajev države - Razstava «Navos» - Čebelarstva razstava - Razstava malih živali - Koncertne in gledališke prireditve - Sportne prireditve - Veselični park na razstavišču itd

Mariborski otok, najlepše k... a išče v Jugoslaviji...

Zeleno, romantično ohorje...

Vinorodne Slovenske gorice...

Gostoljubni, lepi Ma i or - Vas vabijo!

„Sodobnost“ št. 7-8

Izšla je dvojna številka «Sodobnosti», ki se odlikuje po pestrem in izredno zanimivem gradivu.

V članku: «Film — kulturno vprašanje» nam podaja France Brenk kratko študijo tega važnega problema, ki smo ga že tudi mi skušali osvetliti. Filme loči v štiri skupine: filme, ki jih je ustvarila težnja po dobičku in medsebojna konkurenca, filme, ki imajo izključen namen zabavati občinstvo, tretjič, filme s politično propagandno vsebino in končno film kot kulturno umetniška institucija. Članek poudarja veliko škodljivost filmov iz prvih treh skupin in pravi: «Poleg vsega pa je treba poudariti, da velja vsak film, ki ni na umetniški višini za nasprotnika naše narodne kulture.» In dalje: «Edino ravnotežje, ki ga more kolektiv milijonskega naroda postaviti proti narodom z milijonskimi armadami, proti narodom, ki jim v teh dneh pomenja politiko in kulturo brutalna sila, edino protitežje tej mentaliteti je svetovni nazor kvalitete, človeškega dostojanstva, nedeljene pravice in absolutne resnice. Takemu nazoru so osnova kulturne vrednote. Edini smoter tega kolektiva pa mora biti: čim večja kultiviranost vsakega njegovih udov. V nadaljnjem zahteva zaradi nevzgojenosti kinoobiskovalcev resnično, prosvetno cenzuro, ki naj bi jo sestavljali v prvi vrsti umetniški kritiki in pedagogi in šele potem predstavniki države in posameznih političnih strank. Zahteva po kvalificirani cenzuri filmov spada gotovo med naša najvažnejša vprašanja.

V članku: «Merila naših dnevnikov» se je Lev Modic dotaknil smešnega, pa še bolj žalostnega poglavja našega dnevnega časopisja, ki mesto, da bi svojim bralcem pojasnjevalo svetovne politične dogodke, jim naravnost zapira oči in jih vodi na kriva pota s tem, da tudi v vprašanja svetovne politike vtika svojo preživelu borbo med liberalizmom in klerikalizmom.

A. Javor je s svojim prispevkom: «Boj francoskega naroda» podal sedanjí politični položaj v Franciji, osvetlil moč «200 družin», ki so po Dala-dierjevih besedah postale ne le gospodar francoske ekonomije, ampak tudi francoske politike. Toda enotnost francoskega naroda, ki se v boju za demokracijo postavlja po robu tem «200 družinam» in s tem fašizmu, nam more biti najboljši porok za neuspeh fašističnih akcij.

O Ingramovi knjigi: «Der Griff nach Oesterreich» poroča A. Kos in osvetljuje tako problem priključitve Avstrije, ki je bila žrtvovana zato, ker se Italija spriče pretesne navezanosti na os Rim—Berlin, v kateri tvori krajši del, ni mogla potegniti zanj kot leta 1934.

O mladinskem vprašanju nadaljuje in o aktualnem vprašanju Kočevske razpravlja I. B. in postavlja kot glavni nevarnosti tamkajšnjega potujevanja pasivnost kočevske pokrajine in našo politično nedozorelost v primeri s tujevo propagando.

Vprašanje Trsta, kot okna v svet za slovensko gospodarstvo obravnava v obsežnem in nedokončanem članku Joško Žiberna. O Judenburških upornikih piše V. Vodopivec, ciklus pesmi ima Igo Gruden, leposlovje je prispeval Miško Kranjec.

Številka, ki ima poleg omenjenih še mnogo drugih zanimivih člankov, zasluži vso pozornost.

Praktični nasveti

Božjast. Božjastnega človeka prenesi v sobo in ga položi na mehko ležišče, da se pri napadih ne udari. Oblivati ga z mrzlo vodo ali mu s silo ravnati sključene ude je neumestno. Pomisliti je, da izvira božjast iz možganov, ne pa iz udov. Kadar se možgani pomirijo, preneha božjast.

Knjigo je tudi treba očistiti. Z mastjo pomazano knjigo z lahkoto očistite. Če je kapnila mast na list, položite ta list med dva pivnika in likajte čez z likalnikom, ki je srednje vroč. Pivnika bo sta izvlekla mast.